Atvinnustefna Íslands

Stöðugreining:
Innri og ytri kraftar

Sveinbjörn Finnsson, aðstoðarmaður ríkisstjórnar

Innri kraftar

Þróun hagvaxtar hefur verið hagfelld á Íslandi undanfarin 15 ár í alþjóðlegum samanburði

Meðalraunhagvöxtur, % á ári

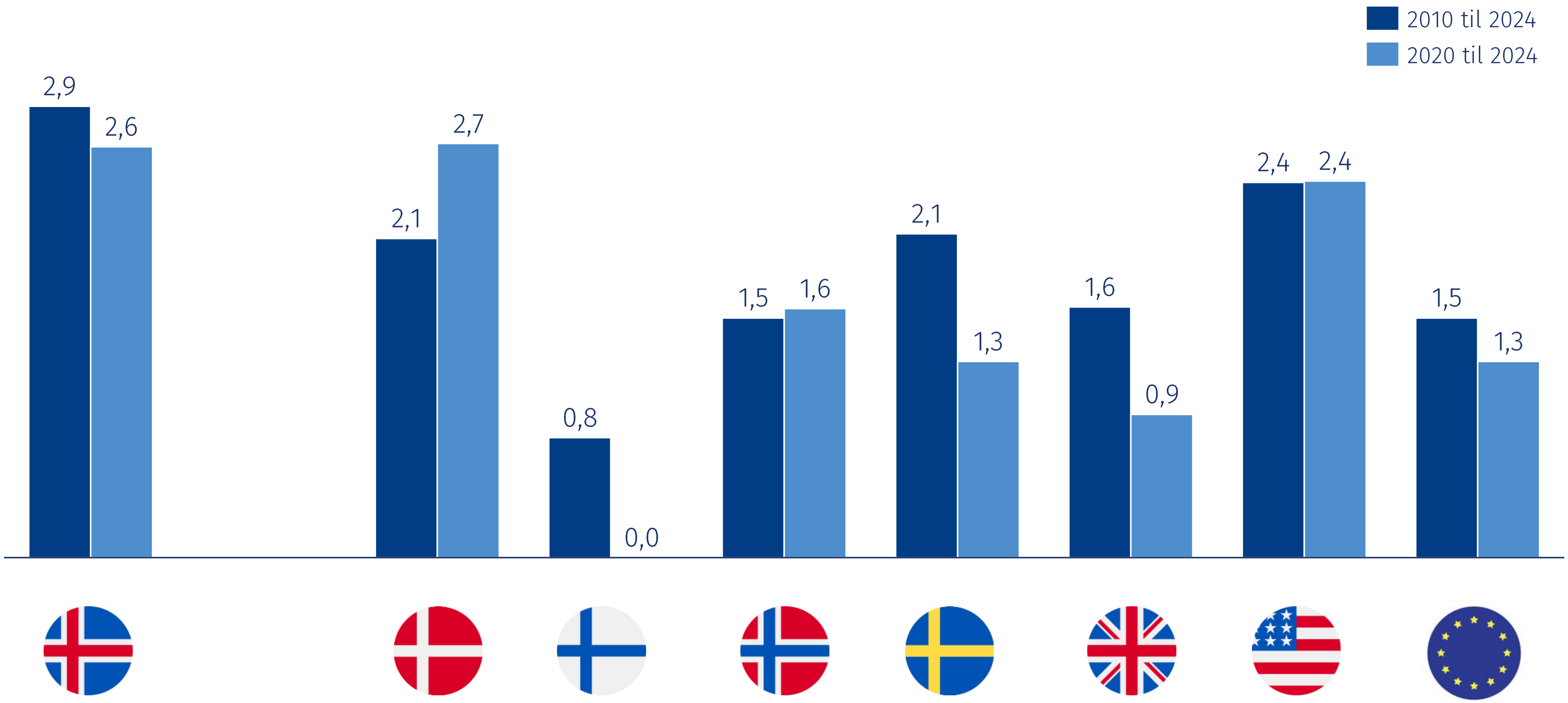

Ísland stendur þó talsvert veikara þegar litið er til raunhagvaxtar á hvern íbúa

Meðalraunhagvöxtur á mann, % á ári

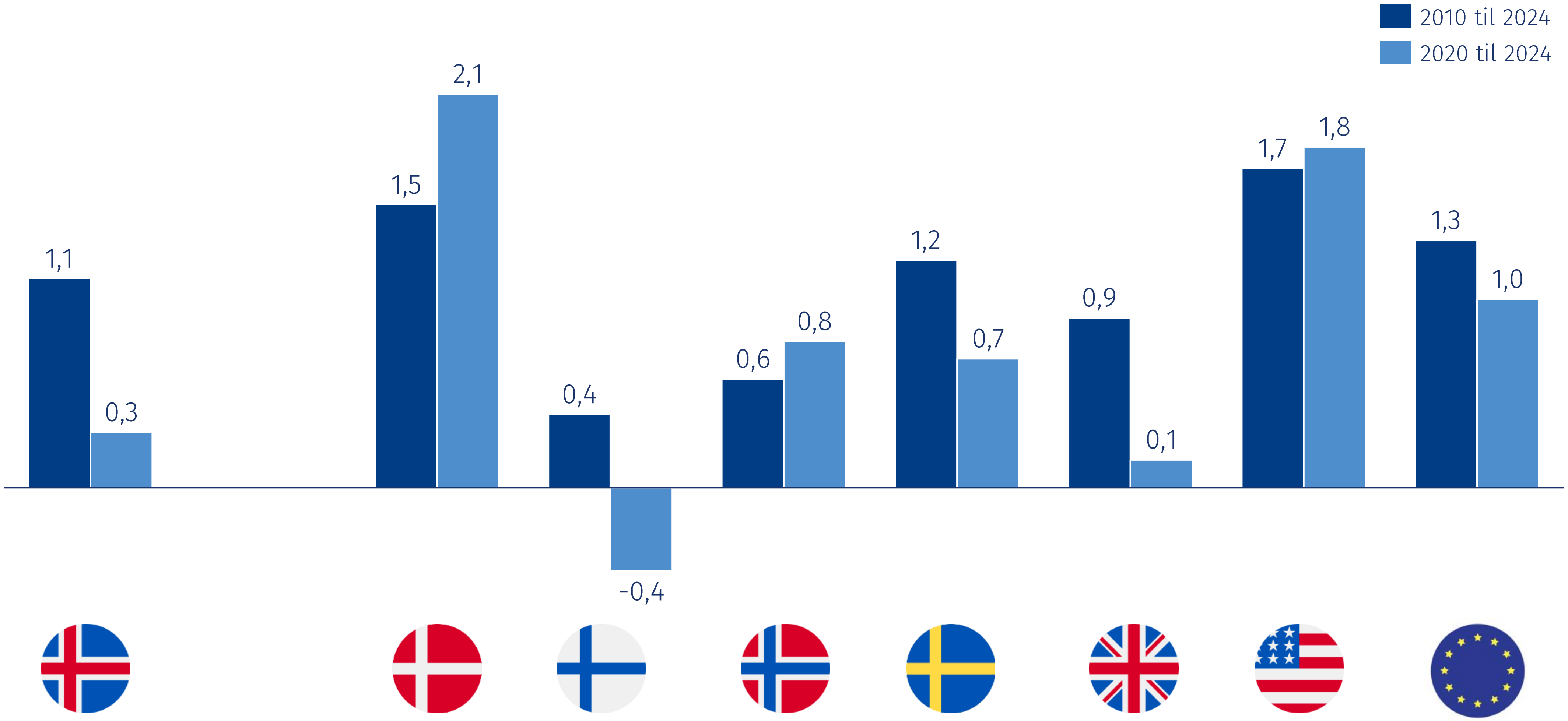

Heimild: World Bank

Verg landsframleiðsla á mann er sterkasti mælikvarðinn á efnahagslega velsæld, þrátt fyrir að vera ákveðnum takmörkunum háð

Fylgni VLF á mann og meðalævilengd við fæðingu

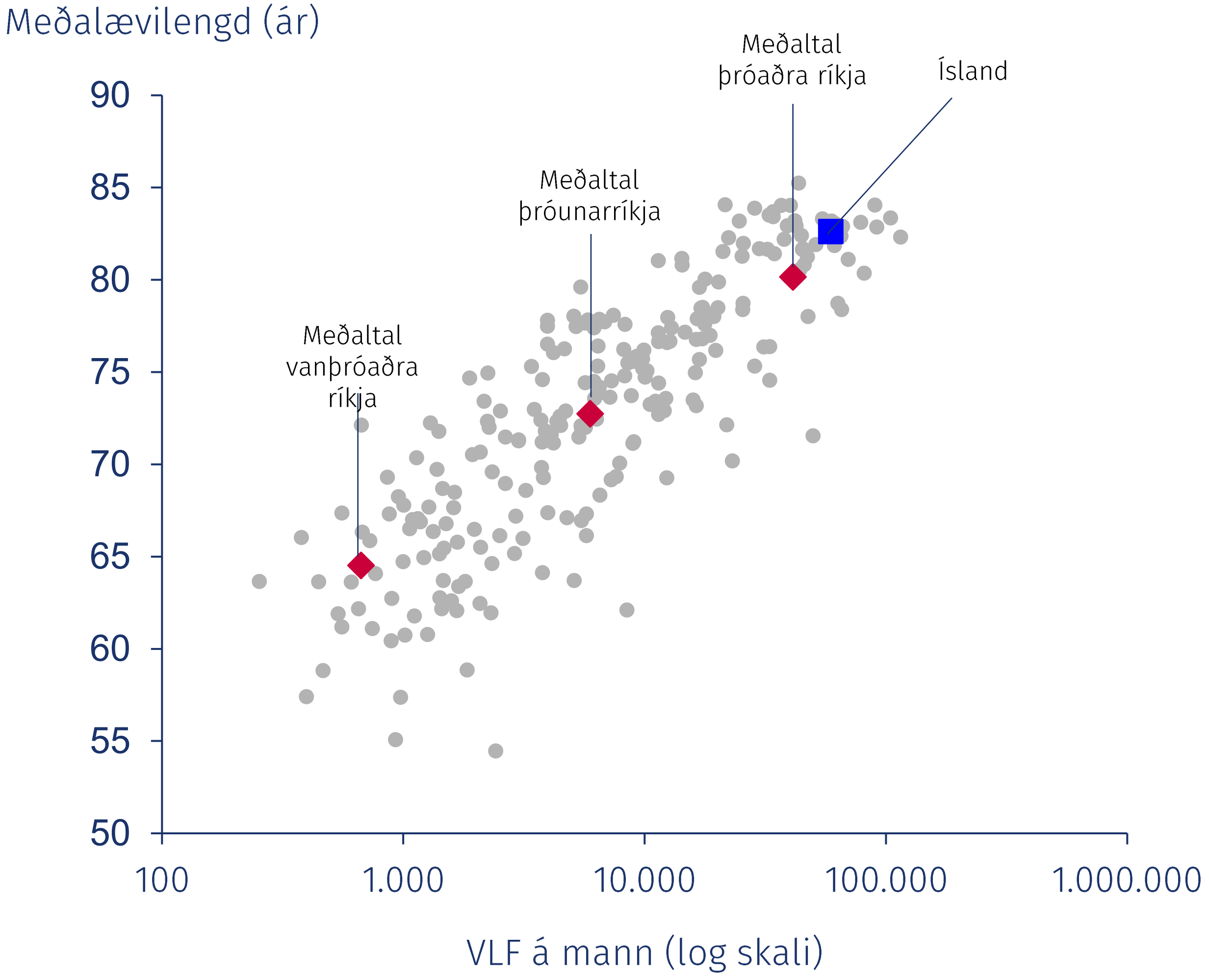

Af hverju að nota VLF á mann?

+

- Sterk fylgni við mikilvæga mælikvarða lífsgæða, s.s. heilsufar, menntunarstig og þroska lýðræðis
- Auðmælanlegur mælikvarði
- Samanburðarhæfur yfir tíma og á milli þjóða
- Hentar vel til markmiðasetningar og stefnumótunar stjórnvalda

Helstu takmarkanir mælikvarðans

–

- Tekur ekki tillit til tekjudreifingar innan hagkerfis og framlags ólaunaðra starfa
- Tekur ekki tillit til umhverfisþátta og sjálfbærni
- Mælir ekki gæði opinberrar þjónustu heldur eingöngu þá fjármuni sem varið er í hana

Heimild: World Bank

Ísland var lengur að ná vopnum sínum í kjölfar fjármálakreppu og varð hlutfallslega illa fyrir barðinu á Covid 19 faraldrinum

Þróun VLF á mann 2010-2024. Ársbyrjun 2009=100

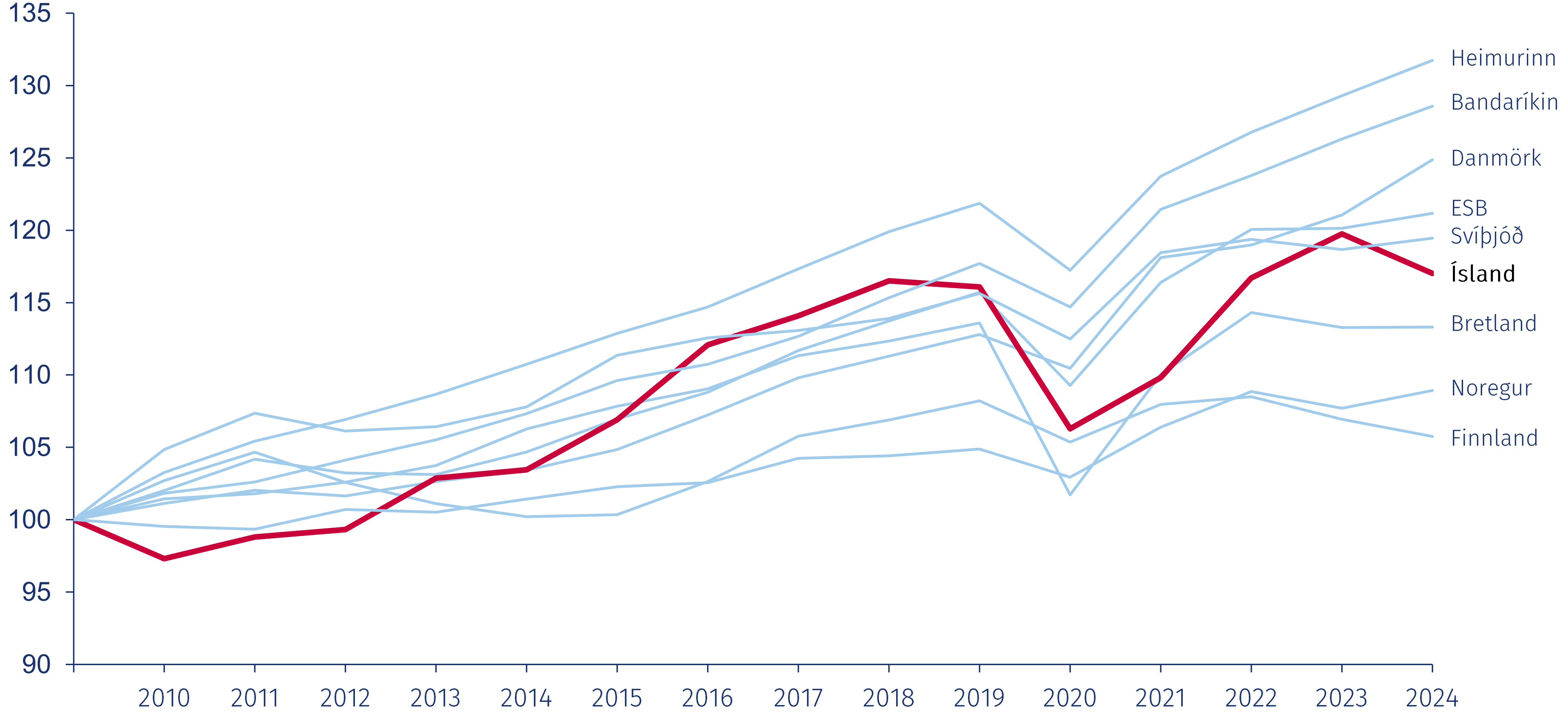

Heimild: IMF

Myndin er dekkri ef einungis er horft til síðustu 5 ára, en VLF á Íslandi er engu að síður enn með því hæsta meðal samanburðarþjóða

Þróun VLF á mann 2020-2024,
Ársbyrjun 2019 = 100

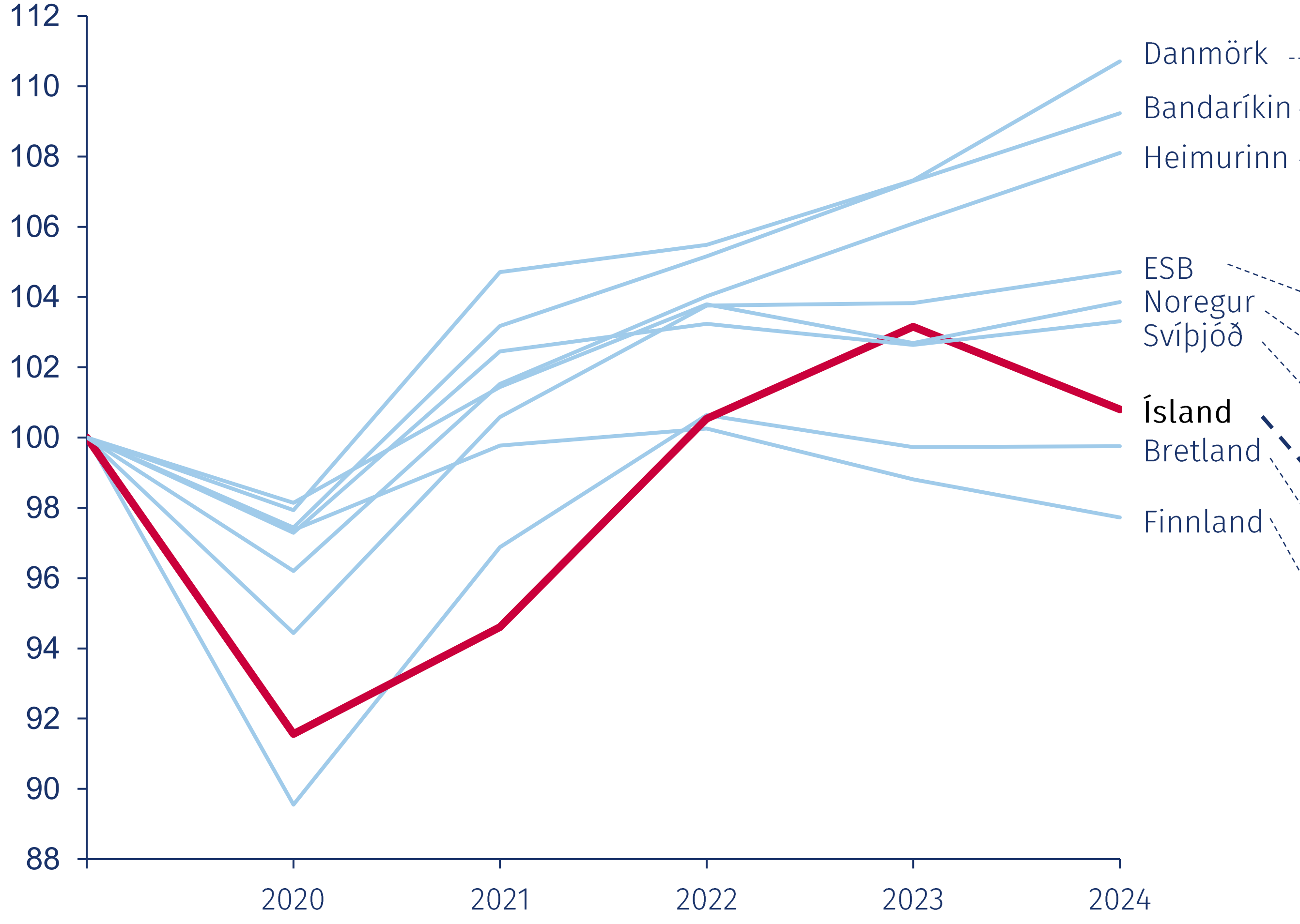

VLF á mann 2024,
USD á föstu verðlagi 2015

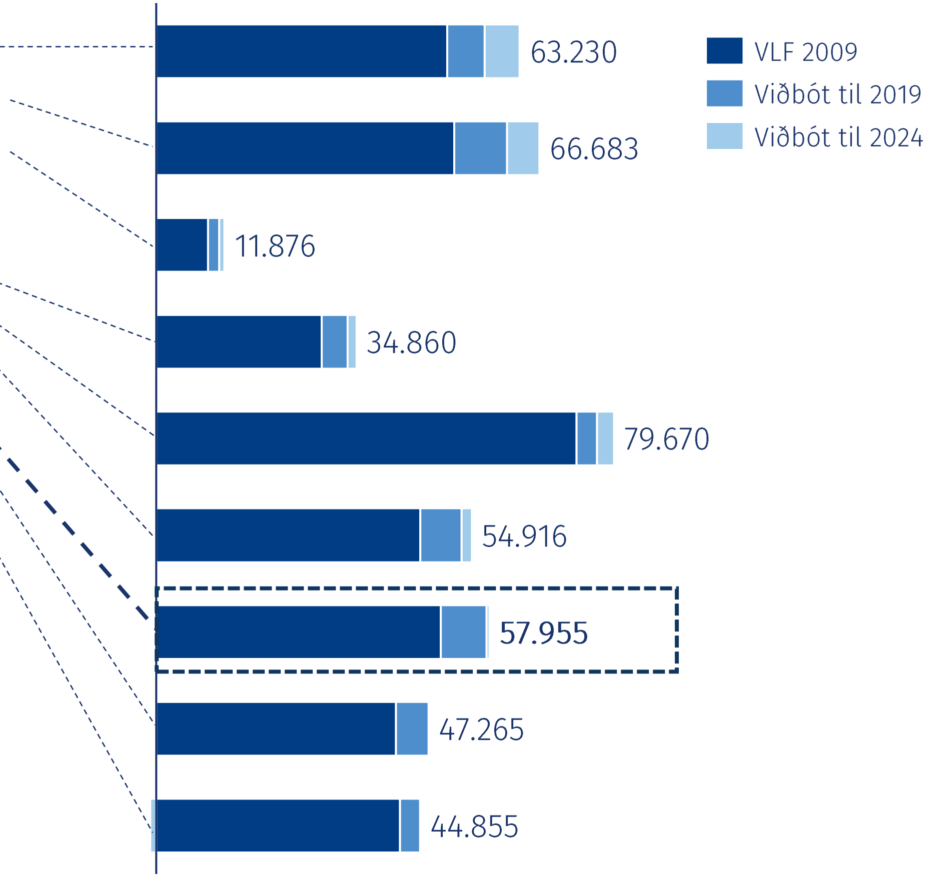

Heimild: World Bank

Hagvöxtur hefur verið knúinn áfram af fólksfjölgun, einkum aðfluttum einstaklingum

Framlag til hagvaxtar 2010 til 2024, ma.kr. (fast verðlag=2020)

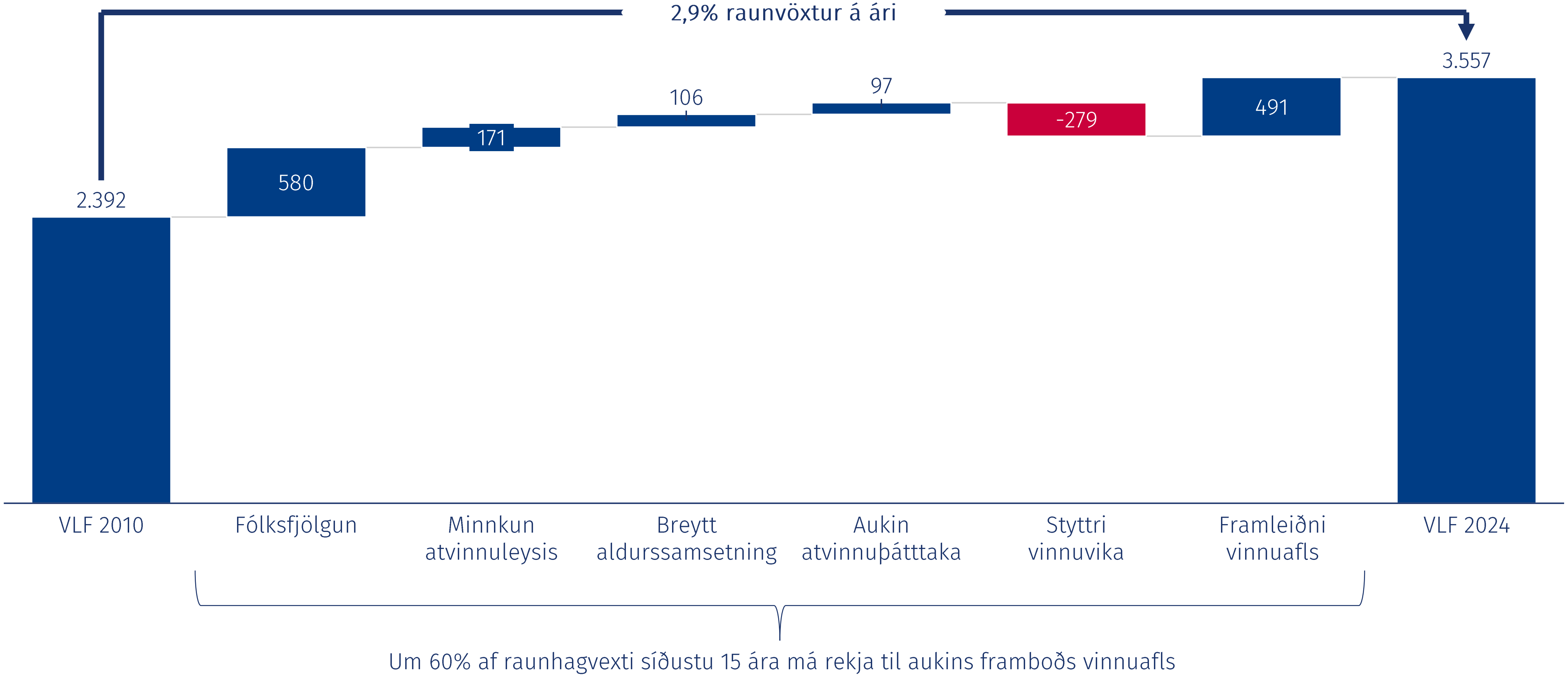

Heimild: Hagstofa Íslands

Fjárfestingarhlutfall á tímabilinu er undir sögulegu meðaltali en hefur þó sótt í sig veðrið undanfarin misseri

Fjármunamunamyndun 2010-2024, % af VLF

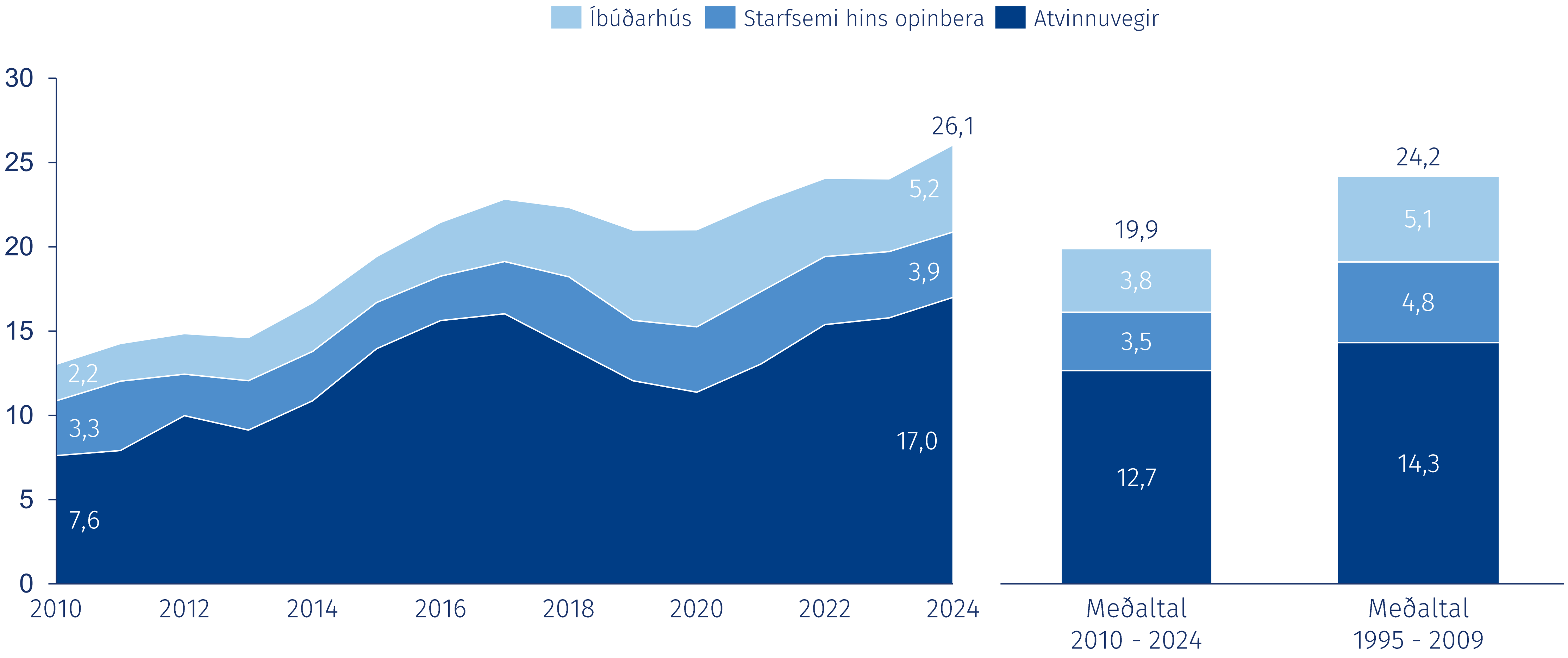

Heimild: Hagstofa Íslands

Einungis 1% þeirra starfa sem hafa orðið til síðustu 15 árin eru innan atvinnugreina með háa framleiðni

Ný störf yfir tímabilið 2010 - 2024

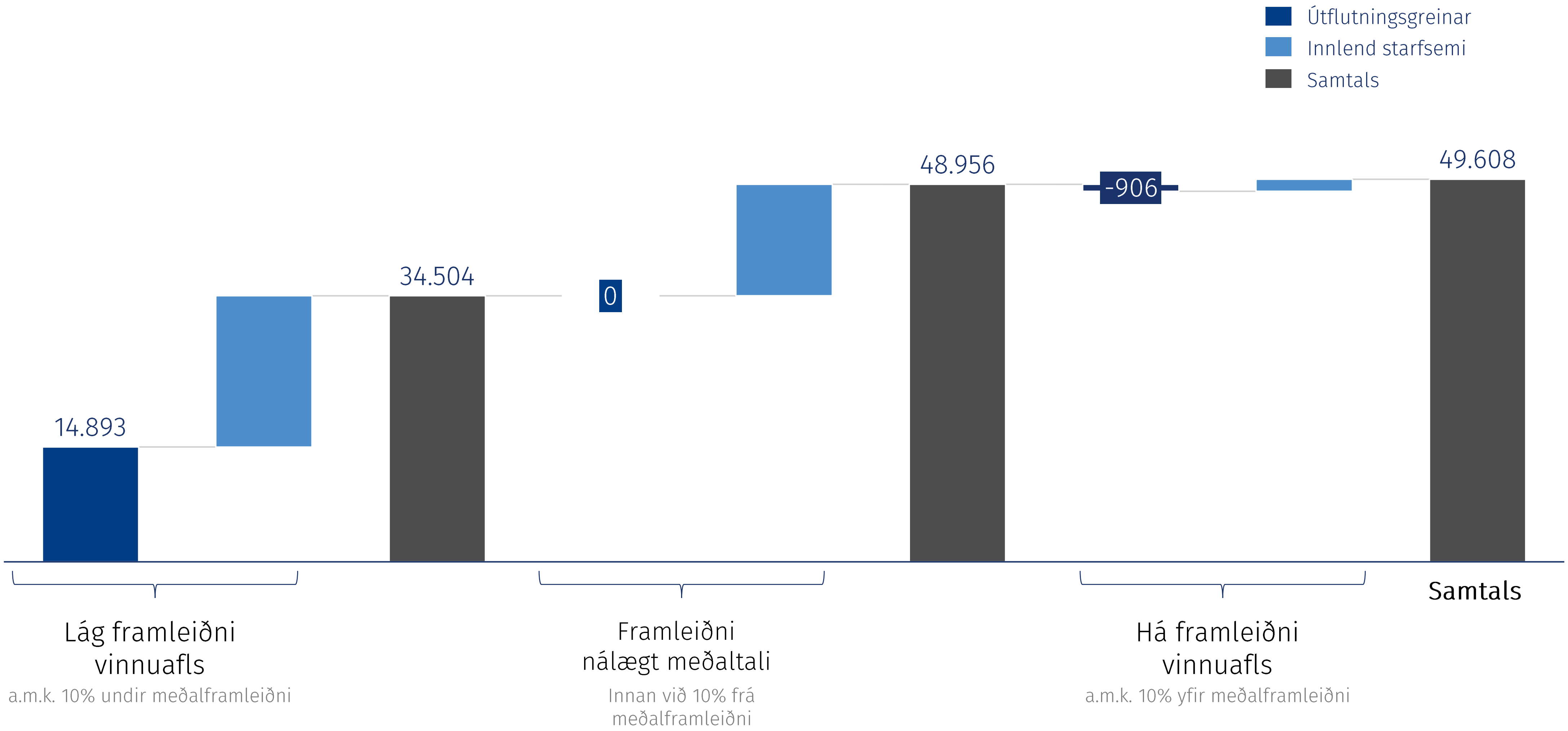

Heimild: Hagstofa Íslands

Samsetning útflutnings hefur breyst mikið þar sem ferðaþjónustan dregur vagninn og hugverkageirinn hefur sótt í sig veðrið

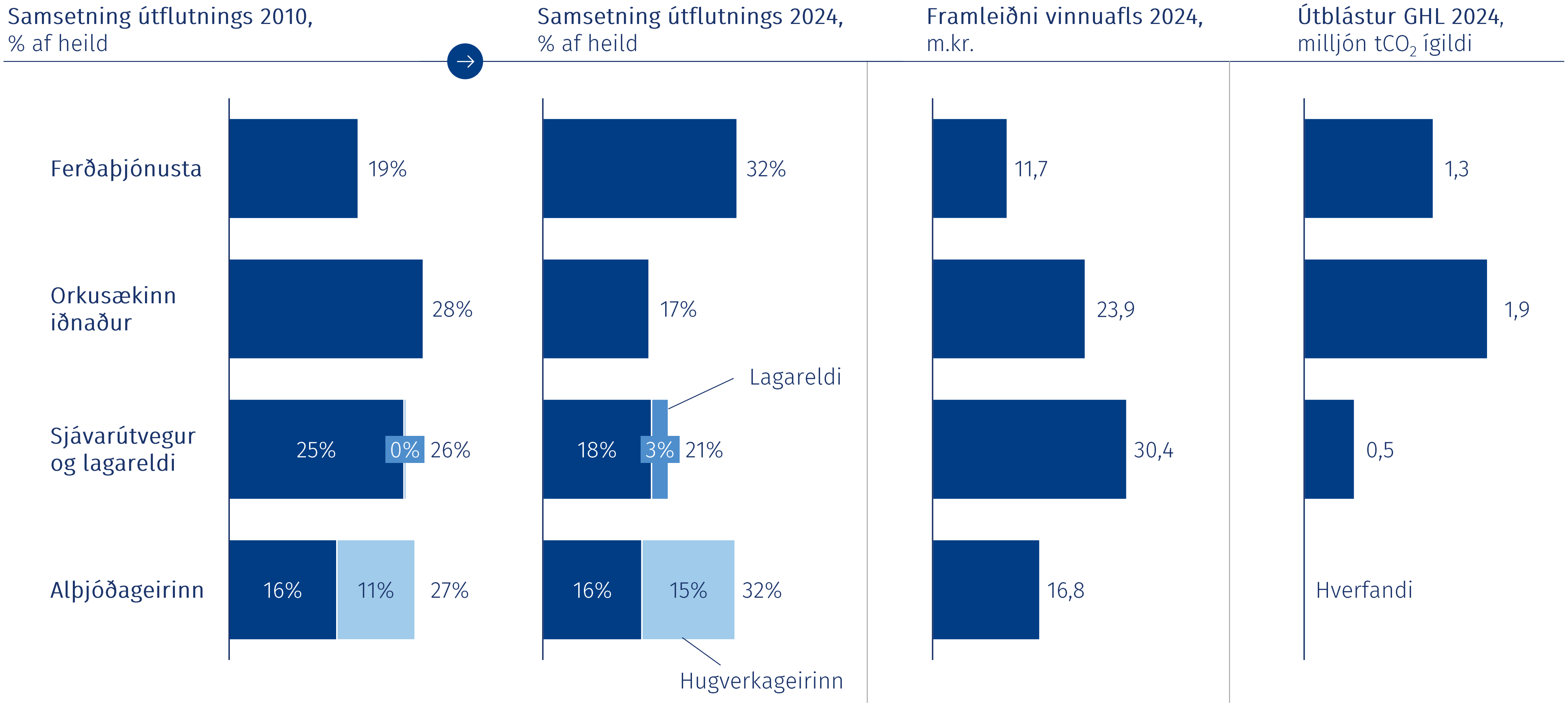

Heimild: Hagstofa Íslands og Umhverfis- og orkustofnun

Raungengi hefur verið sterkt og sveiflukennt með tilheyrandi áskorunum fyrir útflutningsgreinar

Þróun raungengis 2010-2024, vísitala = 100 árið 2005

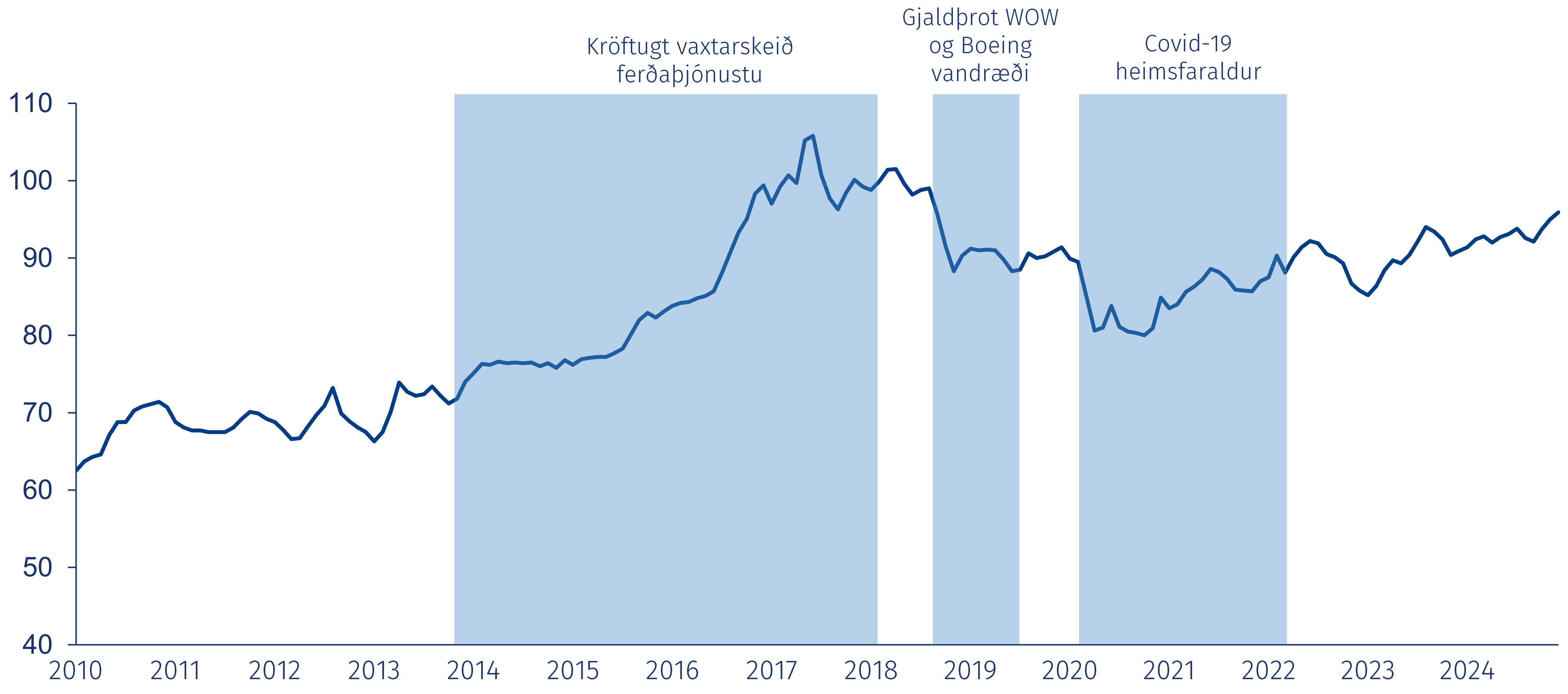

Heimild: Seðlabanki Íslands

Hagvöxtur drifinn af fólksfjölgun hefur skapað verulegt álag á opinbera þjónustu og alla helstu innviði samfélagsins

Húsnæðismarkaður

Vísitala fasteignaverðs

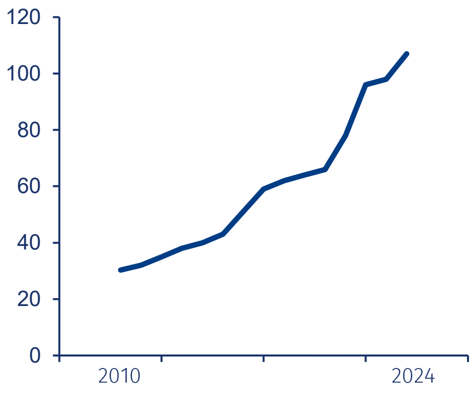

Raunverð fasteigna hefur ríflega tvöfaldast á síðustu 15 árum. Nafnverð hefur meira en þrefaldast.

Samgönguinnviðir

Umferð á þjóðvegi 1, þ.km. eknir

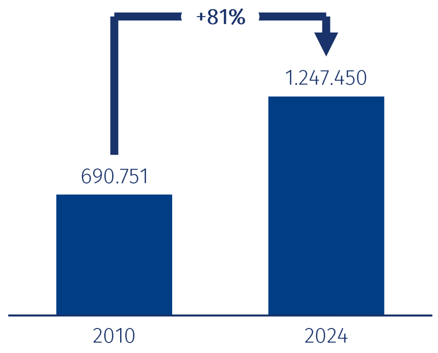

Umferð á þjóðvegi 1 jókst um 80% á umræddu tímabili.

Menntakerfið

Nemendur með erlent ríkisfang

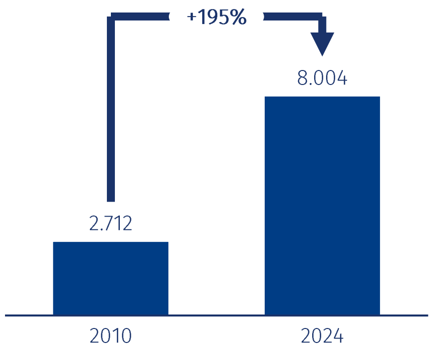

Fjöldi barna á grunn- og leikskólaaldri **með erlent ríkisfang hefur þrefaldast yfir tímabilið.**

Heilbrigðiskerfið

Sjúkrarými á hverja 100 þúsund íbúa

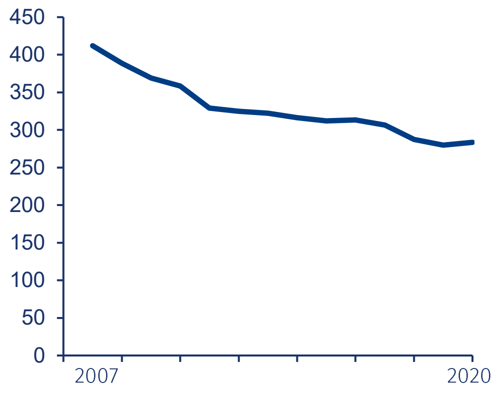

Sjúkrarýmum á hverja 100 þúsund íbúa hefur **fækkað um tæplega 30% frá hæsta punkti.**

Ytri kraftar

Taka þarf til þess að alþjóðlegt viðskiptaumhverfi hefur breyst hratt á undanförnum árum og frekari breytingar eru í vændum

Meginstraumar (e. Megatrends)

Næsta tæknibylting

- Hröð þróun gervigreindar og vaxandi samþætting tæknilausna við daglegt líf

Loftslagsáskorunin

- Hækkandi hitastig jarðar, minnkun útblásturs gróðurhúsalofttegunda og orkuskipti

Lýðfræðileg þróun

- Öldrun þróaðra ríkja, stækkandi millistétt í þróunarríkjum og hreyfing vinnuafls milli landa

Alþjóðleg stjórnmálaþróun

Tollar og viðskiptastríð

- Nýtt tímabil tollverndar og innflutningshafta virðist hafið

Samtvinnun varnarmála og efnahagsstefnu

- Ríki horfa í vaxandi mæli til þjóðaröryggis við mótun atvinnu- og efnahagsstefnu

Lýðræðislegur óróleiki og upplýsingaóreiða

- Áframhaldandi upptaktur lýðhyggju og vaxandi lýðræðislegur óróleiki

Heimurinn er síbreytilegur og fyrir Ísland felast tækifæri í áherslu stórra tæknifyrirtækja á endurnýjanlega raforku

Verðmætustu skráðu fyrirtæki heims 2000-2025

	2000	2010	2020	2025
1.	General Electric	ExxonMobil	أرامكو السعودية saudi aramco	NVIDIA
2.	ExxonMobil	PetroChina	Apple	Microsoft
3.	Microsoft	Apple	Microsoft	Apple
4.	Walmart	Microsoft	amazon	Alphabet Google
5.	Pfizer	ICBC	Google	amazon
6.	citigroup	bhpbilliton	facebook	Meta facebook
7.	intel	BR PETROBRAS	Alibaba.com	أرامكو السعودية saudi aramco
8.	Shell	中国建设银行 China Construction Bank	Tencent 腾讯	BROADCOM
9.	bp	Shell	Berkshire Hathaway Inc.	tsmc
10.	Johnson & Johnson	中国移动 China Mobile	VISA	Berkshire Hathaway Inc.

Heimild: Google Finance

Skapandi gervigreind mun knýja næstu tæknibyltingu og samhliða hreyfa við öllum grunnþáttum atvinnulífsins

Verkefni vinnuafls sem unnt verður að sjálfvirknivæða, % af vinnutíma

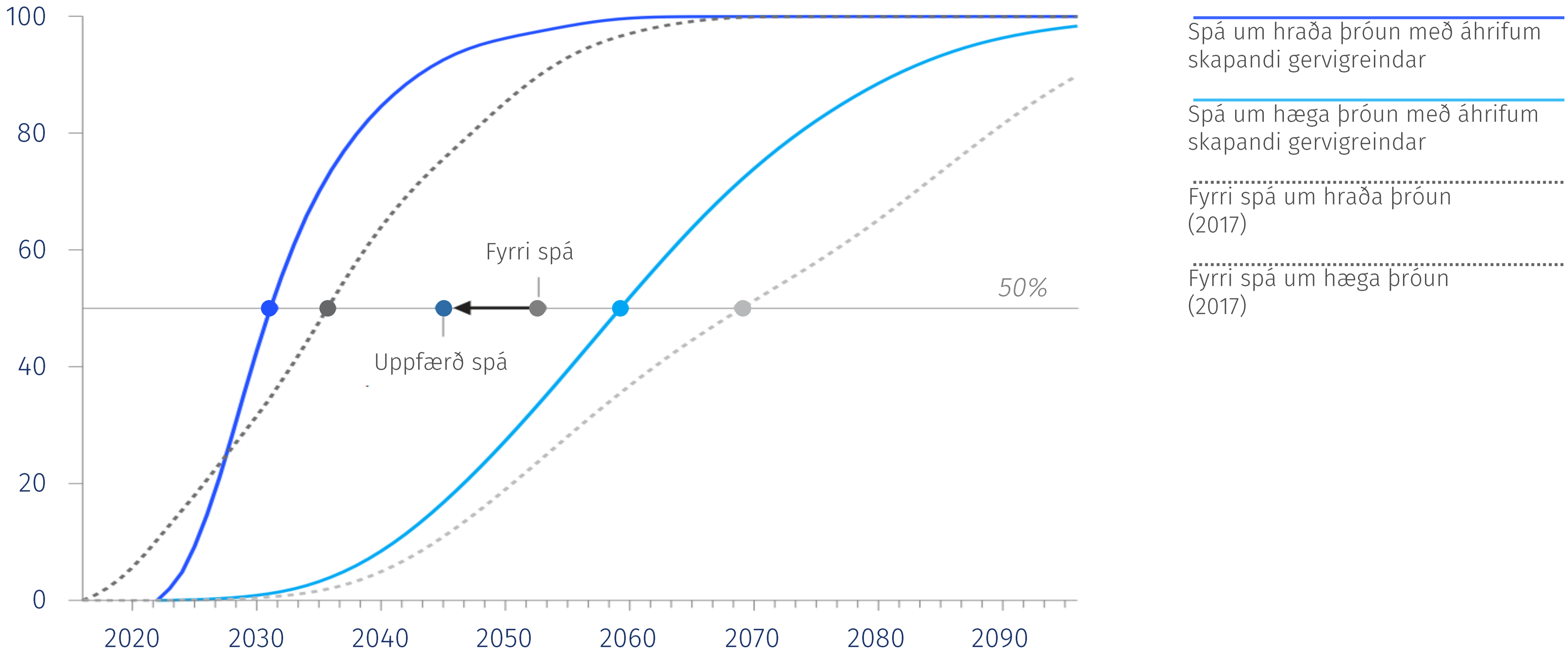

Heimild: McKinsey Global Institute